

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISË
Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve

SKELETKURRIKULI

Për profilin mësimor

MBROJTJE E MJEDISIT PYJOR

Niveli IV i KSHK
(2 vjeçar)

(Në drejtimin mësimor PYJE)

Kodi: S4-IV-21

Miratoi:

MINISTRI

Tiranë, 2021

Përmbajtja:

- I. Qëllimet e arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve (KSHK), të drejtimit mësimor “Pyje”.**
- II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.**
 1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.
 2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.
 3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.
 4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimit në në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.
- III. Plani mësimor për profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.**
- IV. Udhëzime për planin mësimor**
- V. Udhëzime për procesin mësimor.**
- VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.**
- VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.**
- VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.**
- IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar.**
- X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar.**

I. Qëllimet e arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli i IV i KSHK, të drejtimit “Pyje”.

Qëllimi kryesor i arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, të drejtimit “Pyje”, është *“zhvillimi i personalitetit të nxënësve për të jetuar në përshtatje me botën që i rrethon dhe përgatitja e tyre për t’u punësuar në veprimtaritë profesionale që lidhen drejtpërdrejt me mbrojtjen e mjedisit pyjor.* Për të realizuar këtë, shkolla profesionale u krijon nxënësve:

- mundësi të përshtatshme për të nxënë, pavarësisht nga gjinia, raca, besimi dhe aftësitë;
- mundësi për të gjithë, për të zhvilluar kompetencat profesionale, të bazuara në njohuritë, shprehitë, qëndrimet dhe vlerat, të mjaftueshme për të lehtësuar punësimin dhe përparimin drejt arsimit e formimit profesional të mëtejshëm;
- mbështetje për t’u njohur me rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe për t’i zbatuar ato me rreptësi;
- mbështetje për t’u njohur me teknologjitë e proceset teknologjike bashkëkohore e të perspektivës, që lidhen me kualifikimin profesional përkatës;
- mbështetje për të zhvilluar ndjenjën e disiplinës, kuriozitetin intelektual dhe profesional, aftësitë sipërmarrëse, si dhe vlerat morale;
- mbështetje për t’u zhvilluar psikologjikisht dhe fizikisht, për të përballuar vështirësitë që do të ndeshin gjatë veprimtarive të ardhshme profesionale;
- mbështetje për të zhvilluar frymën e tolerancës dhe të mirëbesimit nëpërmjet përvojës së punës.

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Në shkollat që ofrojnë arsimin profesional në profilin mësimor **“Mbrojtje e mjedisit pyjor” niveli IV i KSHK, kanë të drejtë të regjistrohen të gjithë të rinjtë që:**

- kanë mbaruar arsimin profesional në drejtimin mësimor “Pyje”, niveli II i KSHK;
- janë të aftë fizikisht dhe mendërisht të përballojnë kërkesat e këtij niveli të arsimit profesional.
- nëse kanë aftësi të kufizuara, shkolla krijon kushte dhe përshtat programin në përputhje me paaftësitë që shfaqin.

Në raste të veçanta kur kërkesat për të ndjekur këtë shkollim janë më të larta se kapacitetet reale të këtyre shkollave, atëherë, MFE përgatit udhëzime të veçanta me kritere të posaçme pranimi për këto shkolla.

2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësve në përfundim të arsimit në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Në përfundim të arsimit profesional në profilin profesional “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, nxënësi do të zotërojë këto kompetenca të përgjithshme kryesore:

- Të komunikojë në mënyrë korrekte me shkrim e me gojë për të shprehur mendimet e ndjenjat e tij dhe për të argumentuar opinionet për çështje të ndryshme.

- Të përdorë burime dhe teknika të ndryshme të mbledhjes dhe të shfrytëzimit të informacioneve të nevojshme për zhvillimin e tij personal dhe profesional.
- Të nxisë potencialin e tij të brendshëm në kërkim të vazhdueshëm për zgjidhje të reja më efektive dhe më eficiente.
- Të angazhohet fizikisht, mendërisht dhe emocionalisht në kryerjen e detyrave të ndryshme në kontekstin profesional, personal dhe shoqëror.
- Të respektojë rregullat dhe parimet e një bashkëjetese demokratike në kontekstin e integriteteve lokale, rajonale.
- Të manifestojë guxim dhe aftësi sipërmarrëse për të ardhmen e tij.
- Të tregojë vetëkontroll gjatë ushtrimit të veprimtarive të tij.
- Të organizojë drejt procesin e të nxënës të tij dhe të shfaqë gadishmërinë dhe vullnetin për të nxënë gjatë gjithë jetës.
- Të respektojë parimet e punës në grup dhe të bashkëpunojë aktivisht në arritjen e objektivave të pranuar.
- Të vlerësojë dhe vetvlerësojë nisur nga kritere të drejta si bazë për të përmirësuar dhe çuar më tej arritjet e tij.

3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Në përfundim të arsimit profesional në profilin profesional “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, nxënësi do të jetë i aftë të zhvillojë më tej kompetencat profesionale të fituara në nivelin II, si dhe të ushtrojë kompetenca të tjera profesionale, si më poshtë:

- Të konceptojë planin për hapjen e një biznesi të vogël në veprimtaritë profesionale përkatëse.
- Të kryejë llogaritje të thjeshta ekonomike që lidhen me veprimtaritë profesionale në mbrojtjen e mjedisit pyjor.
- Të kryejë matje me instrumenta topografik dhe llogaritje të sipërfaqeve, përcaktim koordinatash, etj
- Të masë dhe të përcaktojë vëllimin e drurit në këmbë duke përdorur me saktësi pajisjet e mjetet matëse të lartësisë dhe diametrit.
- Të piketojë dhe të ndërtojë prita dhe vepra të tjera hidroteknike që përdoren në sistemimin e përrenjëve, prroskave, etj.
- Të zbatojë parimet e mbarështimit në pyjet dhe kullotat duke siguruar një qëndrueshmëri të tyre, duke synuar në mbrojtje, të të gjitha vlerave të ekosistemit .
- Të trajtojë pyjet me funksione të vecanta, nëpërmjet metodave silvikulturale.
- Të kryejë pyllëzime në tokat e zhveshura dhe të marrë masa për mbrojtjen e tokës nga gërryerjet.
- Të kryejë shërbime dhe punime në kullota për përmirësim dhe mbrojtje të tyre
- Të inventarizojë dhe të përcaktojë masat për mbrojtjen e faunës dhe shtimin e tyre që ndodhen në zonën pyjore.
- Të mbrojnë pyjet/kullotat nga zjarret dhe dëmtuesit.
- Të përdorë dhe të mirëmbajë mjetet dhe materialet e punës.
- Të zbatojë rregullat e sigurisë teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimit profesional në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Përfundimi me sukses i arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i

KSHK, e pajis nxënësin me çertifikatën e teknikut të mbrojtjes së mjedisit pyjor. Ky arsimim i jep mundësi nxënësit të punësohet në shërbimin pyjor bashkiak, në strukturat e zonave të mbrojtura apo te skuadrave të MNZ. Pas një përvoje pune e trajnimeve të vazhdueshme, ai mund të krijojë një sipërmarrje të vetën duke punësuar edhe individë të tjerë në veprimtarinë e mbrojtjes së mjedisit pyjor.

Me përfundimin e suksesshëm të këtij niveli, nxënësi fiton njëkohësisht edhe diplomën e “Maturës shtetërore profesionale”, me mundësi për vazhdimin e studimeve të larta universitare si dhe të arsimit pas të mesmes.

III. Plani mësimor për arsimin profesional në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Plani mësimor për profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK				
Nr	Kodi	Lëndët dhe modulet mësimorë	Orët javorë/vjetorë	
			Klasa 12	Klasa 13
A.		Lëndët e përgjithshme (Gjithsej)	10/11 (360/ 396)	14/15 (448/ 480)
1		Gjuhë shqipe	1	1
2		Letërsi	1	1
3		Gjuhë e huaj	2	2
4		Gjuhë e huaj 2 (me zgjedhje të lirë)	(1)	(1)
5		Histori	1	1
6		Matematikë	2	2
7		Teknologji informimi e komunikimi	1	1
8		Gjeografi	1	-
9		Biologji	-	2
10		Fizikë	-	1
11		Shkenca sociale	-	1
12		Edukim fizik, sporte, shëndet	1	2
B.		Lëndët profesionale (Gjithsej)	9 (324)	10 (320)
1	L-17-197-20	Bazat e sipërmarrjes	2	2
2	L-05-198-12	Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm	-	1
3	L-07-453-17	Biodiversiteti	1	-
4	L-25-454-17	Ekologji pyjore	2	-
5	L-25-455-17	Shfrytëzimi ekologjik i pyjeve	2	-
6	L-25-456-17	Mbarështrim pyjesh dhe kullotë pyjore	2	1
7	L-25-457-17	Pyllëzimi dhe mbrojtja e tokës pyjore	-	2
8	L-25-234-11	Mbrojtje natyre dhe planifikim territori	-	1
9	L-25-458-17	Energjia dhe mjedisi pyjor	-	1
10	L-25-236-11	Ligjshmëri mbi mjedisin	-	1
11	L-25-459-17	Ekosistemi pyjor		1
C.		Module të detyruara të praktikës profesionale (Gjithsej)	9 (324)	6 (192)

1	M-25-1376-20	Punime me instrumenta topografik	36	-
2	M-25-1377-20	Trajtimi i pyjeve fletorë dhe halorë	36	-
3	M-25-1378-20	Mbrojtje e tokës nga gërryerjet	72	-
4	M-25-1379-20	Punime në mbarëshkrimin e pyjeve dhe kullotave	36	-
5	M-25-1380-20	Mbrojtje e pyjeve dhe kullotave nga zjarret	36	-
6	M-25-1381-20	Luftimi i sëmundjeve dhe dëmtuesve në fidanishtet dhe masivet pyjore	36	-
7	M-25-1382-20	Pyllëzimet me farë dhe fidana	36	-
8	M-25-1383-20	Transporti i brendshëm pyjor dhe ndikimet në mjedis	36	
9	M-25-838-20	Punime përgatitore në rrugët pyjore		48
10	M-25-1384-20	Llogaritje ekonomike për aktivitete pyjore		30
11	M-25-837-20	Ruajtja dhe ekonomizimi i materialit drusor		48
12	M-25-1385-20	Përmirësimi e mbrojtja e bimëve mjeksore natyrore		33
13	M-25-1386-20	Inventarizimi dhe mbrojtja e faunës		33
D.		Modulet e praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar (Gjithsej)	2 (72)	-
1	M-25-659-20	Trajtimi i pyllit për qëllime të posaçme	36	-
2	M-25-1387-20	Shërbime për përmirësimin dhe mbrojtjen e kullotave	36	-
3	M-25-1388-20	Punime në inventarizimin e pyjeve	36	-
		Gjithsej A+B+C+D	30/31 (1080/1116)	30/31 (960/992)

IV. Udhëzime për planin mësimor

Kohëzgjatja e vitit shkollor është:

Në klasën 12, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (36 javë mësimore)

Në klasën 13, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (32 javë mësimore + 4 javë provime)

Një javë mësimore ka jo më shumë se 31 orë mësimore (teorike dhe praktike).

Një orë mësimore zgjat 45 minuta.

Kurrikuli i arsimit profesional në profilin “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, përbëhet nga 4 grupe elementesh kurrikulare:

- Lëndët e kulturës së përgjithshme, të përbashkëta për drejtimet e ndryshme të këtij niveli (programet e detajuara të tyre jepen në një dokument të veçantë të MASR).
- Lëndët e kulturës profesionale (programet e përgjithëshme janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale të detyruara (përshkruesit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale me zgjedhje të detyruar (përshkruesit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).

Rekomandohet që modulet e praktikës profesionale të realizohen në ndarje ditore 3 orëshe ose 6 orëshe.

V. Udhëzime për procesin mësimor.

Mësuesit e lëndëve teorike profesionale dhe instruktorët e moduleve të praktikave profesionale duhet të përzgjedhin dhe përdorin forma dhe metoda mësimdhënieje të tilla që të nxisin maksimalisht të nxënit aktiv të nxënësve dhe të çojnë në krijimin e ta, të kompetencave të punës, të plota dhe të qëndrueshme.

E rëndësishme është që *planifikimi i mësimdhënies* të bazohet në një proces analize fillestare, i cili të marrë parasysh faktorë të tillë të rëndësishëm si, niveli i hyrjes së nxënësve, përmbajtja e hollësishme e lëndëve profesionale dhe e moduleve të praktikave profesionale të parashikuara dhe shkalla e integritit të tyre, objektivat konkretë që do të arrihen, mundësitë reale që ka shkolla për realizimin e veprimtarive mësimore etj. Për këtë planifikim duhet një bashkëpunim i ngushtë i të gjithë personelit mësimdhënës dhe drejtues të shkollës.

Elementi kyç për arritjen e suksesit në një proces të nxëni, është *motivimi i nxënësve*. Njohja e vazhdueshme e nxënësve me shkallën e përmbushjes së objektivave nga ana e tyre përbën një mekanizëm të fuqishëm motivimi, i cili duhet të shihet me përparësi nga mësuesit.

Një element tjetër që ndihmon suksesin është *integrimi i teorisë me praktikën* e profesionit. Parimi i “të nxënit duke bërë” duhet të gjejë vendin e duhur në procesin e të mësuarit në shkollat profesionale të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Mësuesit dhe instruktorët duhet të përdorin metoda të tilla të të mësuarit që zhvillojnë jo vetëm njohuritë teorike, shkathtësitë dhe shprehitë praktike të nxënësve, por edhe qëndrimet e tyre ndaj jetës, punës dhe shoqërisë në përgjithësi. *Puna në grup* dhe *Puna me projekte* janë dy nga format bazë të organizimit të mësimit (teorik ose praktik) për të zhvilluar *kompetencat kyçe*, të nevojshme për zgjidhjen e problemeve që kanë të bëjnë me veprimtarinë profesionale në veçanti dhe jetën e profesionistit të ardhshëm, në përgjithësi.

Një parim tjetër që duhet respektuar nga mësuesit dhe instruktorët është fakti që *të nxënit nuk ndodh vetëm në mjediset e shkollës, por edhe jashtë tyre*. Dhënia e detyrave dhe puna kërkimore e pavarur e nxënësve ka një ndikim të dukshëm në formimin e tyre si profesionistë të ardhshëm të profilit profesional “Mbrojtje e mjedisit pyjor”.

Në rastin e nxënësve me aftësi të kufizuara, mësuesit duhet të përshtasin programet e lëndëve dhe përshkruesit e moduleve në përputhje me mundësitë e tyre, si dhe të krijojnë kushte për zbatimin e tyre.

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.

Vlerësimi vjetor i nxënësve në lëndët teorike profesionale dhe modulet e praktikave profesionale bëhet nga vetë mësuesit dhe instruktorët përkatës, me metoda dhe instrumente vlerësimi të përgatitura ose përzgjedhura nga vetë ata. Vlerësimi i nxënësve të bëhet me nota (4-10) si për lëndët teorike, ashtu edhe për modulet praktike, si gjatë vitit, ashtu edhe në provimet përfundimtare.

Në përfundim të klasës së 13-të, nxënësi i arsimuar në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, i nënshtrohet provimeve të mëposhtme:

- a) Provimeve të maturës shtetërore profesionale (sipas udhëzimeve të MASR dhe MFE)
- b) Provimit të praktikës profesionale të integruar;

Në këto provime ata vlerësohen për shkallën e përvetësimit njohurive nga lëndët teorike, të përgjithëshme dhe profesionale, si dhe të kompetencave profesionale, të nevojshme për të punuar në veprimtari të ndryshme profesionale të mbrojtjes së mjedisit pyjor. Në përfundim, nxënësve u jepet diploma e maturës shtetërore si dhe certifikata e përgatitjes profesionale, në të cilat evidentohen notat përfundimtare të lëndëve teorike të përgjithëshme dhe profesionale, të moduleve të praktikës profesionale, si dhe rezultatet e provimeve përfundimtare.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit profesional në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK.

Me përfundimin e suksesshëm të arsimit profesional në profilin mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”, niveli IV i KSHK, shkolla profesionale e pajis nxënësin me Diplomën e Maturës Shtetërore Profesionale si dhe me Çertifikatën e aftësimit profesional në nivelin e teknikut/menaxherit në këtë profil profesional, të cilat njihen në territorin e Republikës së Shqipërisë. Sipas modelit të miratuar nga MFE, këto dëshmi përmbajnë:

- a) Të dhënat për nxënësin, shkollën, vitin e përfundimit, kualifikimin e fituar, etj.
- b) Të dhëna për rezultatet e arritura nga nxënësi:
 - rezultatet në lëndët e përgjithshme, lëndët profesionale dhe modulet profesionale, për çdo vit shkollor;
 - rezultatet e provimeve përfundimtare të Nivelit IV të KSHK.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

1. Lënda “Bazat e sipërmarrjes” (L-17-197-20). Kl. 12 – 72 orë dhe kl. 13 – 64 orë

• Synimet e lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl. 12.

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.12, nxënësit duhet:

- të përshkruajnë kuptimin, rëndësinë dhe rolin e sipërmarrjes në kontekstin individual dhe shoqëror
- të përshkruajnë veçoritë e sjelljes sipërmarrëse të individëve
- të analizojnë aftësitë dhe mundësitë personale në kontekstin e nismave sipërmarrëse
- të bëjnë vlerësimin e kërkesave, dëshirave, mundësive dhe vështirësive të tyre për karrierën e ardhshme
- të zbatojnë procedurat për zgjidhjen e problemeve dhe marrjen e vendimeve të duhura në lidhje me to.
- të mbajnë qëndrim kritik dhe krijues ndaj zgjidhjeve të bëra, sukseseve dhe dështimeve të mundshme
- të përshkruajnë dhe zbatojnë parimet e etikës së komunikimit dhe negocimit në kontekste të ndryshme jetësore
- të përshkruajnë dhe zbatojnë parimet e punës individuale dhe të punës në grup
- të analizojnë veçoritë e gatishmërisë, iniciativës dhe motivimit në kontekste të ndryshme jetësore
- të tregojnë përgjegjësi individuale dhe shoqërore në kontekste të ndryshme jetësore
- të planifikojnë, sigurojnë dhe përdorin me efikasitet burimet e ndryshme si mjedisin, burimet njerëzore, paratë, kohën etj.
- të përshkruajnë veçoritë dhe kërkesat për udhëheqjen e sipërmarrjeve të ndryshme
- të përshkruajnë veçoritë dhe impaktin e globalizimit, informacionit, mjedisit dixhital dhe mediave sociale në shoqërinë e sotme dhe të së ardhmes
- të përshkruajnë veçoritë e sipërmarrjes së biznesit dhe të sipërmarrjes sociale
- të përshkruajnë format e ndryshme të organizimit të sipërmarrjeve dhe karakteristikat e tyre
- të analizojnë faktorët që ndikojnë në veprimtarinë e sipërmarrjeve, të tillë si tregjet, klientela, konkurrenca, kostot etj.
- të përshkruajnë mjedisin ligjor dhe fiskal të sipërmarrjeve
- të përshkruajnë mërrëdhëniet e punës në një sipërmarrje.

• Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.12 - 72 orë

Tema 1	Kuptimi, rëndësia dhe roli i sipërmarrjes	3 orë
Tema 2	Aftësitë dhe sjellja sipërmarrëse	3 orë
Tema 3	Vetvlerësimi i potencialit personal	3 orë
Tema 4	Vlerësimi i kërkesave, dëshirave, mundësive dhe vështirësive	4 orë
Tema 5	Zgjidhja e problemeve dhe vendimmarrja	4 orë
Tema 6	Qëndrimi kritik dhe krijues ndaj zgjidhjeve të bëra, sukseseve dhe dështimeve	3 orë
Tema 7	Etika e komunikimit dhe negocimit	4 orë

Tema 8	Puna individuale dhe puna në grup	4 orë
Tema 9	Gatishmëria, iniciativa dhe motivimi	3 orë
Tema 10	Përgjegjësia individuale dhe shoqërore	3 orë
Tema 11	Menaxhimi eficient i burimeve	3 orë
Tema 12	Aftësitë udhëheqëse në kontekstin e sipërmarrjes	3 orë
Tema 13	Globalizimi, informacioni, mjedisi dixhital dhe mediat sociale	5 orë
Tema 14	Sipërmarrja e biznesit dhe sipërmarrja sociale	3 orë
Tema 15	Format e organizimit të sipërmarrjeve	5 orë
Tema 16	Konteksti i sipërmarrjeve, tregjet, klientela, konkurrenca, kostot etj.	6 orë
Tema 17	Mjedisi ligjor i sipërmarrjeve	5 orë
Tema 18	Marrëdhëniet e punës	4 orë
Tema 19	Vizitë studimore në një sipërmarrje të suksesshme	4 orë

- **Synimet e lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl. 13.**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.13, nxënësit duhet:

- të analizojnë veçoritë e etikës dhe komunikimit në kontekstin e veprimtarisë së bizneseve
- të bëjnë vlerësimin e mundësive dhe rreziqeve në kontekstin e konceptimit të idesë së biznesit
- të përshkruajnë rëndësinë dhe strukturën e një plani biznesi
- të zbatojnë procedurat e regjistrimit dhe përshkruajnë fazat e zhvillimit të biznesit
- të konceptojnë strukturën organizative dhe përshkrimet e punës së personelit të një biznesi
- të përshkruajnë veçoritë e planifikimit, rekrutimit, seleksionimit dhe zhvillimit të burimeve njerëzore të një biznesi
- të analizojnë aspektet e buxhetimit të një biznesi
- të kryejnë llogaritje ekonomike në kuadrin e kontabilitetit financiar të një biznesi
- të llogarisin kostot dhe çmimet e produkteve e shërbimeve të një biznesi
- të analizojnë aspektet e marketingut dhe teknikat e shitjeve në një biznes
- të analizojnë rolin dhe teknikat e e-sipërmarrjes në veprimtarinë e bizneseve.
- të përshkruajnë dhe simulojnë veprimet individuale me bankat, në lidhje me llogaritë, transfertat, kreditë dhe investimet.
- të analizojnë llojet e siguracioneve personale dhe veprimet që kryhen me to.

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.13 - 64 orë**

Tema 1	Etika dhe komunikimi në biznes	4 orë
Tema 2	Konceptimi i idesë së biznesit, vlerësimi i mundësive dhe rreziqeve	6 orë
Tema 3	Hartimi i planit të biznesit	6 orë
Tema 4	Procedurat e regjistrimit të biznesit	6 orë
Tema 5	Struktura organizative dhe personeli i biznesit	5 orë
Tema 6	Planifikimi, rekrutimi, seleksionimi dhe zhvillimi i burimeve njerëzore	6 orë
Tema 7	Kostimi dhe çmimi i produkteve dhe shërbimeve	4 orë

Tema 8	Kontabiliteti financiar në kuadrin e biznesit	6 orë
Tema 9	Buxheti në biznes	4 orë
Tema 10	Marketingu dhe shitjet në biznes	9 orë
Tema 11	E – sipërmarrja	2 orë
Tema 12	Veprimet individuale me bankat	3 orë
Tema 13	Siguracionet personale	3 orë

2. Lënda “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm” (L-05-198-12). Kl.13 – 32 orë

• Synimet e lëndës “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm”, kl. 13.

Në përfundim të lëndës “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm”, kl.13, nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë kuptimin për “mjedisin” dhe “mbrojtjen e mjedisit”.
- Të shpjegojnë kuptimin për “zhvillimin e qëndrueshëm”
- Të tregojnë se si ndikon veprimtaria e njeriut në mjedisin rrethues.
- Të përshkruajnë burimet kryesore të mjedisit jetësor.
- Të analizojnë marrëdhëniet midis zhvillimeve demografike dhe mjedisit jetësor.
- Të tregojë dhe japin shembuj të ndikimit të mbetjeve në mjedisin jetësor
- Të përshkruajnë mekanizmat e monitorimit të burimeve mjedisore.
- Të përshkruajnë kuadrin ligjor dhe institucional ndërkombëtar, kombëtar dhe vendor në lidhje me mjedisin dhe zhvillimin e qëndrueshëm
- Të përshkruajnë sistemet e menaxhimit të mjedisit.
- Të hulumtojnë dhe analizojnë problemet mjedisore në mjedisin vendor.
- Të planifikojnë dhe realizojnë veprimtari praktike për mbrojtjen e mjedisit vendor.

• Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Mjedisi dhe zhvillimi i qëndrueshëm”, kl.13-32 orë

Tema 1	Njohuri të përgjithshme për mjedisin dhe zhvillimin e qëndrueshëm	2 orë
Tema 2	Burimet kryesore të mjedisit dhe degradimi mjedisor	3 orë
Tema 3	Ndikimi i veprimtarisë së njeriut në mjedis.	3 orë
Tema 4	Zhvillimet demografike dhe mjedisi	3 orë
Tema 5	Shoqëria e konsumit dhe mbetjet	4 orë
Tema 6	Monitorimi i burimeve mjedisore	3 orë
Tema 7	Kuadri ligjor dhe institucional për mjedisin dhe zhvillimin e qëndrueshëm.	2 orë
Tema 8	Sistemet e menaxhimit të mjedisit	3 orë
Tema 9	<u>Veprimtari praktike</u> për analizën e problemeve dhe planifikimin e nismave mjedisore në nivel lokal.	3 orë
Tema 10	<u>Veprimtari praktike</u> për mbrojtjen e mjedisit lokal	6 orë

3. Lënda “Biodiversiteti” (L-07-453-17), kl. 12 – 36 orë

- **Synimet e lëndës “Biodiversiteti”, kl 12**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Biodiversiteti”, klasa12, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë diversitetin e specieve në mjedisin pyjor;
- Të shpjegojnë lidhjen midis diversitetit të specieve dhe qëndrueshmërisë së ekosistemit pyjor;
- Të listojnë speciet e rrezikuara sipas statusit të tyre;
- Të përshkruajnë rrjetin ekologjik të zonave të mbrojtura dhe kategoritë sipas klasifikimeve ndërkombëtare;
- Të analizojnë faktorët që ndikojnë në vlerat e biodiversitetit të një mjedisi pyjor;
- Të shpjegojnë të dhënat kryesore (tabela, grafikë) për biodiversitetin në një rast studimi të një mjedisi pyjor;

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Biodiversiteti”, kl.12 - 36 orë**

Tema 1	Njohuri të përgjithme për biodiveritetin	2 orë
Tema 2	Vlerat e biodiversitetit (vlerat e konsumueshme dhe jo të konsumueshme)	6 orë
Tema 3	Rreziqet e biodiversitetit në mjedisin pyjor dhe shkaqet e zhdukjes së specieve të florës dhe faunës.	6 orë
Tema 4	Speciet e rrezikuara në Shqipëri. Kategorite e rrezikut sipas standarteve ndërkombëtare.	8 orë
Tema 5	Ruajtja e biodiversitetit.	4 orë
Tema 6	Biodiversiteti dhe ndryshimet klimatike	6 orë
Tema 7	Veprimtari praktike për biodiversitetin në një mjedis pyjor	4 orë

54 Lënda “Ekologji pyjore” (L-25-454-17) , kl, 12 -72 orë

- **Synimet e lëndës “Ekologji pyjore” kl. 12 - 72 orë**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Ekologji pyjore” kl 12, nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë ndikimin e faktorit klimatik në jetën e grumbullit pyjor
- Të shpjegojnë ndikimin e pyllit mbi klimën
- Të përcaktojnë llojet e humusit dhe karakteristikat e tyre
- Të përcaktojnë mënyrat e ripërtërimit të pyllit
- Të dallojnë etapat nga fazat e zhvillimit të pyllit
- Të përcaktojnë zonat fitoklimatike
- Të dallojnë format e mbarështimit të pyjeve
- Të përcaktojnë trajtimet në cungjishte
- Të përcaktojnë mënyrat e shndërrimit të pyjeve
- Të zbatojnë trajtime në pyje

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Ekologji pyjore” , kl 12- 72 orë**

Tema 1	Rëndësia e faktorëve ekologjik në jetën dhe zhvillimin e pyjeve	1 orë
---------------	---	-------

	dhe kullotave.	
Tema 2	Ndikimi i faktorëve klimatik në jetën e grumbullit pyjor, fazat e zhvillimit të pyllit, si dhe mënyrat e ripërtëritjes së pyllit	9 orë
Tema 3	Raportet ndërmjet pyllit dhe tokës, njohja e horizonteve të tokës dhe roli i tyre në jetën dhe zhvillimin e bimësisë pyjore.	7 orë
Tema 4	Shpërndarja e bimësisë pyjore dhe kullosore në zonalitet vertikal dhe horizontal	5 orë
Tema 5	Tipet e vegjetacionit pyjor sipas zonave fitoklimatike	3 orë
Tema 6	Regjimet kryesore të pyjeve; trungjishteve, cungjishteve dhe shkurreve	10 orë
Tema 7	Gjendja reale e pyjeve të vendit tonë, grumbujt e degraduar shkaqet kryesore	7 orë
Tema 8	Formacionet e pyjeve malore në sipërfaqe të pjerrëta, si dhe masat e veçanta për zhvillimin dhe mbrojtjen e tyre;	5 orë
Tema 9	Masat kryesore teknike dhe organizative për përmirësim të gjendjes në ekosistemet pyjore të degraduara.	12 orë

5. Lënda “Shfrytëzimi ekologjik i pyjeve” (L-25-455-17), kl 12 – 72 orë

- **Synimet e lëndës “Shfrytëzimi ekologjik i pyjeve”, kl . 12**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Shfrytëzimi ekologjik i pyjeve ” kl ,12 nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rëndësinë dhe qëllimin e shfrytëzimit ekologjik të pyjeve.
- Të përshkruajnë ndikimin e punimeve inxhinierike të ndërtimit të rrugëve auto, teleferikëve, ngrehinave, të shesheve të depozitimit në mjedisin pyjor (sedimentimi në rrjedhjet ujore, erozioni tokës, rrëshqitjet, prishja e korridoreve ekologjike të faunës së egër, etj.);
- Të përshkruajnë ndikimin në tërësi të procesit teknologjik të shfrytëzimit të ngastrave dhe sipas operacioneve të shfrytëzimit të lëndës drusore në mjedisin pyjor
- Të përshkruajnë disa nga mekanizmat kryesore të shfrytëzimit të pyllit me pak ndikime në mjedis (traktor me goma, motoorgano, teleferikët, lugjet plastike);
- Të përshkruajnë masat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes në punë të njerëzve, mjeteve dhe mekanizmave; masat për mbrojtjen nga zjarret në të gjitha fazat e procesit teknologjik dhe transportit të largët të materialit drusor

- **Përmbajtja e përgjithshme e lëndës “Shfrytëzimi ekologjik i pyjeve”, kl 12-72 orë**

Tema 1	Objekti dhe qëllimi i shfrytëzimit pyjor si një proces që nuk ndikon në periudhë afatgjatë në ekosistemin pyjor.	6 orë
Tema 2	Punimeve inxhinierike të ndërtimit të rrugëve auto, teleferikëve, ngrehinave, të shesheve të depozitimit, ndikimi i tyre në mjedisin pyjor	7 orë
Tema 3	Ndikimi i operacioneve të shfrytëzimit të lëndës drusore në mjedisin pyjor (dëmtimi filizërisë, dëmtimi i tokës dhe rrjedhjeve ujore, infektimi nga speciet e dëmshme	7 orë
Tema 4	Transporti i brendshëm i materialit drusor, ndikimet e operacioneve për nxjerrjen e materialeve drusore në mjedisin pyjor (ulja e vlerës së lëndës drusore, dëmtimi i tokës, rrjedhjeve ujore).	10 orë

Tema 5	Masat zbutëse gjatë asortimit, transportit të brendshëm me krahë, mjete të thjeshta dhe mekanizma; vendet e depozitimit dhe sheshet e ngarkimit të materialit drusor;	12 orë
Tema 6	Mënyrat e ruajtjes së materialit drusor në pikat tranzite të materialit drusor; ripërtëritja dhe masat për pyllëzime.	6 orë
Tema 7	Masat e sigurimit teknik, organizimi dhe kontrolli i zbatimit të masave dhe rregullave; të mbrojtjes në punë të njerëzve, mjeteve dhe mekanizmave;	8 orë
Tema 8	Masat për mbrojtjen nga zjarret në të gjitha fazat e procesit teknologjik dhe transportit të largët të materialit drusor;	10 orë
Tema 9	Mënyrat e bashkëpunimit me banorët e autoritetet vendor, për zbatimin e masave të përcaktuara pas shfrytëzimeve të cdo ngastre.	6 orë

6. Lënda “Mbarështim pyjesh dhe kullotë pyjore” (L-25-456-17). Kl. 12 -72 orë dhe Kl.13 – 32 orë.

• **Synimet e lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullotë pyjore”, kl. 12 - 72 orë**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullotë pyjore” kl 12, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë parimet bazë të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave;
- Të përshkruajnë parimet kryesore për organizimin e territorit në ekonominë pyjore, kullosore, në ngastra dhe nën/ngastra;
- Të përshkruajnë kushtet stacionale dhe grumbullin pyjor;
- Të shpjegojnë shenjat kufitare që përdoren në ndarjen territoriale, në ekonominë pyjore, kullosore, në ngastra dhe nën/nënngastra;
- Të shpjegojnë shenjat kufitare që përdoren në ndarjen territoriale në hartë;
- Të përshkruajnë rëndësinë dhe vlerën e kullotave natyrore, llojshmërinë e florës dhe vlerat ushqyese të barit ë kullotave;
- Të listojnë llojet e bimëve një dhe shumë vjeçare të kullotave;
- Të klasifikojnë kullotat sipas kohës së përdorimit dhe përbërjes së bimësisë;
- Të përshkruajnë masat për rritjen e prodhimtarisë së kullotave;
- Të përshkruajnë praktikatat tradicionale të mbrojtjes e përdorimit të pyllit dhe kullotës nga familjet apo dhe në nivel fshati;
- Të përshkruajnë rëndësinë e pjesëmarrjes së komunitetit vendor në përgatitjen dhe zbatimin e planeve të mbarështimit për pyjet dhe kullotat

• **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullotë pyjore”, kl 12- 72 orë**

Tema 1	Parimet bazë të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave. Mbarështimi i zonave të mbrojtura.	7 orë
Tema 2	Faktorët ekologjik dhe rëndësia e tyre në mbarështimin e pyjeve me funksion prodhues dhe pyjeve me shume funksione	9 orë
Tema 3	Organizimi i territorit dhe shenjat treguese që materializojnë ekonomite pyjore/kullosore; ngastrat dhe nënngastrat.	7 orë

Tema 4	Pëmbajtja e planeve të mbarështimit të pyjeve me funksione prodhuese dhe atyre shumëfunksional.	5 orë
Tema 5	Rritja e grumbujve pyjor, mundësia e shfrytëzimit në pyjet te lartë dhe në shkurre;	3 orë
Tema 6	Regjimet kryesore të pyjeve; trungjishteve; cungjishteve dhe shkurret.	10 orë
Tema 7	Mbarështimi i shelgjishteve natyrore, masat mbrojtese per ripërtëritjen e tyre.	7 orë
Tema 8	Masat mbrojtese nga zjarret dhe sëmundjet si element të rëndësishëm në mbarështimin e pyjeve.	12 orë

- **Synimet e lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullote pyjore” kl. 13 - 32 orë**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullote pyjore” kl 13, nxënësit duhet.

- Të përshkruajnë llojet e hartave në punimet e mbarështimit.
- Të dallojnë shenjat kufitare që përdoren në terren dhe në hartë
- Të përshkruajnë kriteret e ndarjes në parcela dhe nën/parcela
- Të nxjerrin të dhëna nga plani i mbarështimit
- Të përshkruajnë livadhet nga kullotat
- Të listojnë emrat e bimëve të këqija dhe helmuese
- Të dallojnë llojet e bimëve njëvjecare, shumëvjecare
- Të klasifikojnë kullotat sipas kohës së përdorimit
- Të klasifikojnë kullotat sipas bimësisë barishtore
- Të përshkruajnë rrugët e rritjes së efektivitetit të kullotave
- Të listojnë rregullat dhe kohën e shtegëtimit të kafshëve

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Mbarështim pyjesh dhe kullote pyjore”, kl. 13 - 32 orë**

Tema 1	Përshkrimi i kushteve natyrore të prodhimit	5 orë
Tema 2	Metodat e matjes së grumbujve pyjorë	3 orë
Tema 3	Teknika e mbarështimit të pyjeve	4 orë
Tema 4	Plane te mbareshtimit te pyjeve	5 orë
Tema 5	Kullotat dhe livadhet.	3 orë
Tema 6	Bimësia e kullotave	5 orë
Tema 7	Klasifikimi i kullotave	2 orë
Tema 8	Rruget per rritjen e efektivitetit te kullotave	3 orë
Tema 9	Shfrytëzimi i kullotave	2 orë

7. Lënda “Pyllëzimi dhe mbrojtja e tokës pyjore” (L-25-457-17), kl. 13 - 64 orë

- **Synimet e lëndës “Pyllëzimi dhe mbrojtja e tokës pyjore” kl. 13 - 64 orë**

Në përfundim të lëndës “Pyllëzimi dhe mbrojtja e tokës pyjore”, kl.13 nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë pyjet e thjeshta e të përziera.
- Të shpjegojnë zgjedhjen e llojeve në bazë të tipit të pyllit ekzistues, studimit të

ambjentit dhe eksperimentit.

- Të përshkruajnë llojet e drurëve që mund të përdoren në vendin tonë
 - Të shpjegojnë skemat e pyllëzimeve artificiale
 - Të shpjegojnë mënyrat e pyllëzimeve
 - Të përshkruajnë mënyrat e mbjelljes së fidanëve
 - Të përshkruajnë mirëmbajtjen e kulturave
 - Të shpjegojnë pyllëzimet në ranishtet bregdetare
 - Të përshkruajnë pyllëzimet në tokat e rrëshqitshme
 - Të përshkruajnë brezat mbrojtës
 - Të përshkruajnë mbjelljet anës rrugëve
 - Të shpjegojnë mbjelljet në zonat e gjelbra
 - Të shpjegojnë kultivimin e halorëve
 - Të përshkruajnë shërbimet në kulturat fletore
- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Pyllëzimi dhe mbrojtja e tokës pyjore”, kl 13 - 64 orë**

Tema 1	Njohuritë e përgjithshme për pyllëzimet artificiale	2 orë
Tema 2	Zgjedhja e llojeve	6 orë
Tema 3	Teknikat e pyllëzimit	8 orë
Tema 4	Pyllëzimi me farë	3 orë
Tema 5	Pyllëzimi me fidanë e kalema	6 orë
Tema 6	Mirëmbajtja e tokës dhe kulturave	3 orë
Tema 7	Pyllëzime në toka të pyllëzuara	4 orë
Tema 8	Pyllëzime në ranishtet bregdetare	3 orë
Tema 9	Pyllëzime në toka të rrëshqitshme	3 orë
Tema 10	Brezat mbrojtës	4 orë
Tema 11	Mbjelljet në rrugë	3 orë
Tema 12	Zonat e gjelbra	3 orë
Tema 13	Kultivimi i haloreve kryesorë	8 orë
Tema 14	Kultivimi i drurëve fletorë	8 orë

8. Lënda “Mbrojtje natyre dhe planifikim territori“, (L-25-234-11), kl. 13 – 32 orë

- **Synimet e lëndës ”Mbrojtje natyre dhe planifikim territori”, kl. 13**

Në përfundim të trajtimit të lëndës ”Mbrojtje natyre dhe planifikim territori”, kl. 13 nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë qëllimin dhe objektivat e mbrojtjes së natyrës
- Të shpjegojnë format e ndryshme të përdorimit të tokës.
- Të shpjegojnë masat për mbrojtjen e faunës dhe bimëve të kërcënuara;
- Të shpjegojnë rëndësinë e planifikimit dhe përdorimit të territorit pa cënuar vlerat e peizazhit natyror;
- Të përshkruajnë faktorët abiotike që ndikojnë në jetën e mjedisit pyjor;
- Të përshkruajnë masat parandaluese për zjarret në mjedisin pyjor;
- Të përshkruajnë fazat e zhvillimit të zjarrit;
- Të përshkruajnë masat për shuarjen e tyre me mjete rrethanore dhe vegla dore;

- Të shpjegojnë faktorët që ndikojnë në shfaqjen e zjarreve në pyje e kullota;
 - Të përshkruajnë masat pas zjarrit, vlerësimi i dëmit dhe mundësia për ripërtëritje;
 - Të dallojnë ngastrat më të ekspozuara për prerje të paligjshme dhe dëmtime nga faktorët atmosferike në zonë;
 - Të dallojnë zonat që rrezikohen të dëmtohen nga kullotja, shtigjet dhe rrugët e lëvizjes e blegtorisë në mjedisin ku ndalohet kullotja;
 - Të përshkruajnë veprimet që kryen në rastin e një kundërvajtjeje në pyll/kullotë dhe në rastin kur është kryer dëmtimi;
 - Të përshkruajnë mënyrën e plotësimit, në vendngjarje të dokumentacionin të kërkuar në rast e konstatimit të dëmit;
 - Të listojnë fazat e ngritjes dhe funksionimit të sistemit të vrojtimit sinjalizimit për zjarret në pyje dhe kullota;
- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Mbrojtje natyre dhe planifikim territori”, kl.13 - 32 orë**

Tema 1	Objekti, rëndësia e mbrotjes së mjedisit gjatë planifikimit të territorit.	3 orë
Tema 2	Mbrojtja e natyrës e përdorimi i tokës.	3 orë
Tema 3	Mbrojtja e faunës dhe bimëve të kërcënuara	3 orë
Tema 4	Mënyrat e përdorimit të territorit pa cënuar vlerat e peizazhit natyror;	4 orë
Tema 5	Faktorët abiotikë që ndikojnë në jetën e mjedisit pyjor	3 orë
Tema 6	Masat parandaluese për zjarret në mjedisin pyjor	3 orë
Tema 7	Fazat e zhvillimit të zjarrit, masat për shuarjen e tyre	4 orë
Tema 8	Masat për shuarjen e tyre me mjete rrethore, vegla dore dhe fikset individuale.	3 orë
Tema 9	Masat pas zjarrit, vlerësimi i dëmit dhe mundësia për ripërtëritje. Fazat e ngritjes dhe funksionimit të sistemit të vrojtimit- sinjalizimit	3 orë
Tema 10	Dokumentacioni që plotësohet, në vendngjarje të dëmtimit të pyllit dhe kullotës.	3 orë

9. Lënda “Energjia dhe mjedisi pyjor” (L-25-458-17), kl. 13 – 32 orë

- **Synimet e lëndës “Energjia dhe mjedisi pyjor”, kl. 13**

Në përfundim të lëndës “Energjia dhe mjedisi pyjor”, kl. 13 nxënësit duhet :

- Të përshkruajnë format e energjisë;
- Të shpjegojnë rolin e pyllit si burim biomase dhe energjie të rinovueshme;
- Të përshkruajnë rolin e pyllit në reduktimin e gazeve serë;
- Të përshkruajnë ndikimin e formave të ndryshme të energjisë në ndryshimet klimatike;

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Energjia dhe mjedisi”, kl. 13 - 32 orë**

Tema 1	Rëndësia e energjisë. Pylli sekuestrues i mire i karbonit të drurit si burim energjie	4 orë
Tema 2	Format e energjisë. Ngastrat pyjore qe klasifikohen	6 orë

Tema 3	Energjia e rinovueshme (diellore, biomasa pyjore, bujqësore, era, gjeotermike)	9 orë
Tema 4	Roli i mjedisit pyjor ne sigurimin e energjisë dhe reduktimin e gazeve serë.	7 orë
Tema 5	Impaktet e formave të energjisë në mjedis	6 orë

10. Lënda "Ligjshmëri mbi mjedisin" (L-25-236-11), kl. 13 – 32 orë

- **Synimet e lëndës " Ligjshmëri mbi mjedisin ", kl. 13**

Në përfundim të lëndës "Ligjshmëria mbi mjedisin", kl. 13 nxënësit duhet:

- Të listojnë dispozitat ligjore mbi trajtimin e pyjeve, kullotave, bimëve mjekësore dhe faunës;
- Të përshkruajnë legjislacionin mbi ruajtjen e natyrës dhe të biodiversitetit;
- Të përshkruajnë legjislacionin mbi peshkimin, akuakulturën dhe ushtrimin e gjuetisë;
- Të përshkruajnë dokumentacionin e veprimtarisë kontrolluese të inspektoriatit pyjor;
- Të listojnë konventat kryesore ndërkombëtare në mbrojtjen e natyrës dhe biodiversitetit;
- Të përshkruajnë legjislacionin e punës dhe kodin e etikës në punë;

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës "Ligjshmëri mbi mjedisin", kl. 13 - 32 orë**

Tema 1	Pyjet dhe shërbimi pyjor, dispozitat e përgjithshme	7 orë
Tema 2	Fondi pyjor, kullotat dhe livadhet	6 orë
Tema 3	Kuadri ligjor, mbrojtja e natyrës dhe biodiversitetit	5 orë
Tema 4	Konventat ndërkombetare ne mbrojtje te natyres dhe biodiversitetit	6 orë
Tema 5	Dokumentacioni dhe procedurat e veprimtarise kontrolluese të strukturave pyjore	4 orë
Tema 6	Legjislacioni i punes dhe kodi i etikes ne pune	4 ore

11. Lënda "Ekosistemi pyjor" (L-25-459-17), kl. 13 – 32 orë

- **Synimet e lëndës "Ekosistemi pyjor", kl. 13**

Në përfundim të lëndës "Ekosistemi pyjor", kl. 13 nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë rëndësinë e cikleve biogjeokimike në jetesën e organizmave në mjedisin pyjor;
- Të shpjegojnë rrjedhën e energjisë dhe lëndëve ushqyese në mjedisin pyjor;
- Të përshkruajnë ndërveprimet e organizmave në shoqërimet brenda mjedisit pyjor;
- Të shpjegojnë sesi kryhet vetërregullimi në një ekosistem pyjor;
- Të shpjegojnë proceset e përzgjedhjes natyrore dhe përshtatjes në një mjedis pyjor;
- Të përshkruajnë diversitetin e specieve në një popullatë pyjore;
- Të identifikojnë faktorët që ndikojnë në rritjen e përbërësve të mjedisit pyjor;
- Të shpjegojnë normat limit në kapacitetin mbajtës të një ekosistemi pyjor dhe kullosor;

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Ekosistemi pyjor”, kl. 13 - 32 orë**

Tema 1	Koncepti për ekosistemin (specia, popullata pyjore, shoqërimet bimore, ekosistemi, habitati, nisha dhe ekotoni, faktorët kufizues)	8 orë
Tema 2	Struktura dhe komponentët e ekosistemit pyjor	8 orë
Tema 3	Rrjedhia e energjisë në ekosistemin pyjor (ciklet biogjeokimike në një mjedis pyjor (cikli karbonit, azotit, fosforit, ujit)	8 orë
Tema 4	Zinxhirët ushqimorë (nivelet trofike, piramida ekologjike, konkurenca, simbioza	8 orë

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar

1. Moduli “Punime me instrumenta topografik”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	PUNIME ME INSTRUMENTA TOPOGRAFIK	M-25-1376-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit në përdorimin e instrumentave topografik (gps, busull, vertex; eklimeter, metersherit etj.) në përcaktim të pikave, distancave dhe sipërfaqeve në pyje dhe kullota.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përcakton pikat e nevojshme në hartë dhe i materializon ato në terren sipas koordinatave. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të vëzhgojë zonën që i nevojitet.– të përcaktojë vendin e pikave në terren sipas kordinatave të hartës– të përpilojë skicat e zonës dhe të vendndodhjes.– të përcaktojë grupin e punës që do rilevojë.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përcaktimit të pikave të poligonit. <p>Instrumentet e vlerësimit: - Vëzhgim me listë kontrolli.</p> <p>RM 2 Nxënësi mat pjerrësinë e terrenit dhe distancat midis pikave Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të matë pjerresi dhe distanca te ndryshme me eklimeter vertex apo metersherit.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë matjes së brinjëve dhe këndeve. <p>Instrumentet e vlerësimit: - Vëzhgim me listë kontrolli.</p>	

RM 3 Nxënësi kryen punime dhe matje në çdo pikë qëndrimi në matje të sipërfaqeve prove për qëllime të ndryshme.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të caktojë grupin e punës.
- të kryejë veprimet e nevojshme sipas udhëzimeve në një pike të caktuar.
- të orientohet me instrumentin matës.
- të matë pikat me detaje.
- të kryejë lexime në GPS, Verteks, Eklimeter, etj.
- të kontrollojë punimet për çdo pikë qëndrimi.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë punimeve dhe matjeve në pika qëndrimi.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në zona pyjore. Synohet që të përdoren instrumenta e kohës për të përcaktuar kordinatat e pikave sipërfaqet kur ka demtime dhe zjarre në pyje.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të matjeve të sipërfaqeve pyjore dhe jo pyjore GPS, vetex, busull, metershetrit, etj, të demonstrojë plotësimin e tabelave të nevojshme.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore, përcaktimin e sipërfaqeve pyjore për matje .
- Nxënësit duhet të angazhohen në marrje të dhenash të ndryshme në pikat e nevojshme në rastet e inventarizimeve të pyjeve dhe rievimeve floristike..
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi të verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimin e matjeve në terren dhe rezultatet eqe dalin nga punimet në zyrë.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Sipërfaqe pyjore ose grumbull pyjor.
 - Mjete matëse GPS, Vertx, Busull, Meter shirit.
 - Komplete veshje e puntorit në fushen e pyjeve..
 - Hipsometer, diameter mates, latë, zhalon .
 - Tabela të gatshme për hedhjen e të dhënave të grumbulluara nga matjet.
 - Harta tografike apo imazhe satelitaore të objektit.
 - Makine llogaritëse, kanceleri të ndryshme si flete vizatimi, leter kalk etj

2. Moduli “Trajtimi i pyjeve fletore dhe halorë”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	TRAJTIMI I PYJEVE FLETORË DHE HALORË	M-25-1377-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të trajtuar teknikisht pyjet fletore dhe halorë.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi trajton pyjet e ahut. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">– të përgatisë mjetet e punës që nevojiten gjatë zbatimit të trajtimeve në pyje.– të llogaritë intensitetin e ndërhyrjes duke marrë sipërfaqe provë.– të krijojë biogrupet dhe të përcaktojë drurët e së ardhmes.– të shënojë drurët që do të hiqen me prerjet rralluese.– të zbatojë metodën e rrallimit nga lart në drurët e klasave të para dhe të dyta të rritjes.– të vlerësojë materialin drusorë të dalë nga prerja sipas dimensioneve që ato kanë.– të nxjerrë materialin drusorë jashtë parcelës– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë trajtimit të pyjeve të ahut. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	

RM 2 Nxënësi trajton pyjet e pishës së zezë.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë formën e qeverisjes së pyllit.
- të përcaktojë llojin e trajtimit që do të zbatohet.
- të shënojë drurët që do hiqen gjatë prerjeve farore.
- të llogarisë intensitetin e këtyre prerjeve.

- të zbatojë prerjet farore.
- të punojë sipërfaqen e tokës dhe pastrojnë barnat për të ndihmuar ripërtëritjen natyrore.
- të zbatojë prerjet përfundimtare.
- të pastrojë parcelën.
- të kryejë shërbime në filizërine e re.
- të zbatojë prerjet kulturore(pastime e rrallime).
- të vlerësojë materialin drusorë të prerë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë zbatimit të trajtimit të pishës zezë.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi trajton pyjet e bredhit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë trajtimin që do të zbatohet.
- të përzgjedhë veglat e punës.
- të llogarisë intensitetin e prerjeve farore.
- të zbatojë prerjet farore.
- të zbatojë prerjet përfundimtare.
- të plotësojë sipërfaqet boshe me ripërtëritje artificiale.
- të kryejë shërbime në filizërinë e bredhit.
- të zbatojë rrallimet nga poshtë.
- të zbatojë rrallimet nga lart.
- të vlerësojnë materialin drusorë në asortimente.
- të zbatojë me korrektësi rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë zbatimit të trajtimit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikat profesionale në një zonë pyjore
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete për të kryer trajtime në pyjet fletorë dhe halorë
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të kryer procese pune në trajtimet e pyjeve fletorë dhe halorë fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve të punës dhe instrumenteve matëse.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës në trajtimin e pyjeve, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimin e këtyre proceseve, si dhe të llogaritjeve të intensiteteve të prerjeve.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat dhe materialet e mëposhtme:
- Ekonomi pyjore për të kryer trajtime në pyje.
 - Komplete veglash dhe veshjesh për të punuar në mjediset pyjore.
 - Katalogë dhe manuale.
-

3. Moduli “Mbrojtje e tokës nga gërryerjet”

Drejtimi: Pyje

Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor

Niveli: IV i KSHK

Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	MBROJTJE E TOKES NGA GERRYERJET.	M-25-1378-20
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer procese pune për mbrojtjen e tokës nga gërryerjet me punime biologjike dhe ndërtimin e veprave hidroteknike	
Kohëzgjatja e modulit	72 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi ndërton drena të ndryshëm. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përcaktojë vendin për ndërtimin e drenave– të përgatisë mjetet e punës– të përcaktojë materialet që do përdoren– të grumbullojë materialet– të përgatitë vendin e punës– të ndërtojë drena. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli	
	<p>RM 2 Nxënësit ndërton gradona dhe mure mbajtëse Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përcaktojë vendin ku do ndërtohen muret mbajtës– të përcaktojë vendin ku do ndërtohen gradonat– të përcaktojë llojet e gradonave– të përzgjedhë materialet që do përdoren– të ndërtojë muret mbajtës (mur i thatë)– të ndërtojë gradona. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 3 Nxënësi ndërton vepra tërthore prej shtresash me thupra, fashina , gardhe teke cifte dhe pragje prej druri Kriteret e vlerësimit:</p>	

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë vendin ku do ndërtohen veprat tërthore
- të përcaktojë llojet e veprave që do ndërtohen
- të përcaktojë llojet e fashinave
- të përzgjedhi veglat e punës
- të përzgjedhë materialet veprat tërthore me fashina
- të përzgjedhi materialet për pragjet prej druri
- të përgatisi vendin e punës
- të ndërtojë pragje prej druri
- të ndërtojë vepra tërthore me fashina ose thupra.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi cakton vendin për ndërtimin e pritave me mure të thatë dhe kryen piketimin e pritës .

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë vendin ku do ndërtohet prita
- të përzgjedhë veglat dhe pajisjet për piketimin e pritës
- të përzgjedhë materialet për ndërtimin e pritave
- të përcaktojë kushtet gjeoteknike , topografike , konstruktive, ekonomike.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi kryen punime biologjike për forcimin e brigjeve të kanaleve dhe përrenjve.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë punimet biologjike për përforcimin e brigjeve të kanaleve dhe përrenjve
- të përzgjedhë farat e barit
- të përzgjedhë vendin ku do nxirren plisat e dheut me bar
- të përzgjedhë veglat e punës
- të përzgjedhë farat e barit
- të vendosë plisa në brigje.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikant profesional
- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete.
- Nxënësit duhet të angazhohen me veprimtari konkrete pune. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me procedurat e punës.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e punimeve.

-
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset e punës, materialet e ndryeshme dhe veglat si më poshtë:
- Kazma, lopata, tezga, motosegë, gërshërë, sopatë.
 - Manuale udhëzuesa, materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve që trajtuam në modul.
-

4. Moduli “Punime në mbarështimin e pyjeve dhe kullotave”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PUNIME NË MBARESHTIMIN E PYJEVE DHE KULLOTAVE	M-25-1379-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të kryer punimet në mbareshtimin e pyjeve/kullotave.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi ndan ekonominë pyjore në ngastra dhe nën/ngastra. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të grumbullojë bazën materiale që nevojitet për mbreshtimin e pyjeve.– të kufizojë në hartë ekonominë pyjore.– të ndajë në hartë ekonominë pyjore në ngastra dhe nën/ngastra– të ndajë në terren ekonominë pyjore në ngastra dhe nën/ngastra– të verifikojë përputhjen e ndarjes në hartë me ndarjen në terren.– të vendosë shenjat kufitare në terren– të numërojë dhe të shënojë parcelat dhe nën /parcelat në hartë.– të numërojë dhe të shënojë parcelat dhe nën/parcelat në terren.– të respektojë rregullat për ndarjen e ekonomisë pyjore në parcela dhe nën/parcela.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë ndarjes së ekonomisë pyjore në parcela. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi përshkruan elementet te stacionin pyjor. (Plotesimi i një skede model në një sipërfaqe prove) Kriteret e vlerësimit:</p>	

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të plotësojë të dhënat identifikuese të ekonomisë.
- të përshkruajë gjendjen aktuale të ekonomisë pyjore.
- të përcaktojë kategorinë e përdorimit të territorit.
- të përcaktojë funksionin e pyllit duke u bazuar në kriteret përkatëse.
- të përshkruajë konfiguracionin e terrenit.
- të përcaktojë kundrejtimin e ekonomisë.
- të përcaktojë lartësinë mbi nivelin e detit..
- të përcaktojë tipin e tokës.
- të përcaktojë teksturën e tokës.
- të përcaktojë Ph-shin e tokës.
- të përcaktojë tipin e erozionit.
- të plotësojë skedat e përshkrimit parcelarë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përshkrimit të stacionit pyjo.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësit përshkruajnë grumbullin pyjorë.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë formën e qeverisjes së grumbullit pyjorë mbi bazën e mënyrës së ripërtëritjes.
- të vlerësojë fazën e zhvillimit të grumbullit pyjorë mbi bazën e karakteristikave dendrometrike.
- të përcaktojë përbërjen e grumbullit pyjor.
- të përcaktojë gjendjen e vegjetacionit të grumbullit pyjorë.
- të përshkruajë filizërinë ekzistuese në pyll.
- të përshkruajë gjendjen e dëndësisë, lartësisë dhe moshën e filizërisë.
- të përcaktojë llojet e shkurreve në pyje.
- të përcaktojë mënyrën e shpërndarjes së shkurreve.
- të përcaktojë kurordendësinë e grumbullit pyjorë.
- të përcaktojë origjinën e grumbullit pyjorë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përshkrimit të grumbullit pyjor.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikant profesional në zonë pyjore
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete për të kryer inventarizime në pyjet fletorë dhe halorë
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të kryer procese pune në trajtimet e pyjeve fletorë dhe halorë fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të

pavarur.

- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve të punës dhe instrumenteve matëse.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës në trajtimin e pyjeve, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimn e këtyre proceseve, si dhe të llogaritjeve të intensiteteve të prerjeve.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat dhe materialet e mëposhtme:

- Ekonomi pyjore per te kryer trajtime në pyje.
 - Komplete veglash dhe veshjesh për të punuar në mjediset pyjore.
 - Katalogë dhe manuale.
-

5. Moduli “Mbrojtje e pyjeve dhe kullotave nga zjarret”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	MBROJTJE E PYJEVE DHE KULLOTAVE NGA ZJARRET	M-25-1380-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit me mënyrat e parandalimit dhe shuarjen e zjarreve në pyje dhe kullota	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi merr masa parandaluese për mbrojtjen nga zjarri të mjedisit pyjor/ kullor Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të ngrejë grupin e punës për MNZ dhe ndajë detyrat.- të zbatojë ligjin, duke e bërë së pari të njohur atë; të informojë dhe komunikojë me barinjët, banorët dhe qeverisjen vendore.- të vendosë tabelat e nevojshme paralajmëruese për zjarret.- të përcaktojë pikat e vrojtimit dhe mënyrat e sinjalizimit dhe ndërlidhjes në cdo rast zjarri- të përcaktojë rrugët e lëvizjes dhe mjetet vetiake të cdo personi- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes në punë të njerezve gjatë lëvizjes në pyll dhe në rast zjarri. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi merr masat përgatitore për mbrojtjen e pyjeve nga zjarret. Kriteret e vlerësimit: Nxënësit duhet të jenë të aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përgatisë planin vjetor të masave për mbrojtjen nga zjarri të pyjeve e kullotave në një ekonomi pyjore/ kullorore- të bëjë vrojtimin dhe njoftimin e shpejtë për zbulimin e zjarrit. (Vrojtim në kulla apo pika të lartësive, patrullime në mjediset pyjore, vrojtme elektronike)- të bëjë piketimin dhe ndërtimin e brezave dhe korridoreve për izolimin e zjarreve në pyje dhe zonat që i qarkojnë ato.	

- të përdorë mjetet dhe mekanizmat që ka në dispozicion.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik për mbrojtjen e punës dhe të mjeteve në dhe ato të mbrojtjes së mjedisit gjatë punës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi merr pjesë direkt në kufizimin dhe shuarjen e zjarrit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësit duhet të jenë të aftë:

- të përcaktojë elementet e zjarrit dhe tek cili do të mund nderhyhet .
- të zbatojë të gjitha metodat e izolimit dhe shuarjes zjarre si me sipër, përjashtojë ato me eksploziv dhe avion.
- të jenë veçanërisht të vetëdijshëm për rreziqet e pranishme gjatë kalimit të terrenit në kushtet e shikimit të reduktuar, për shkak të dritës së pakët ose tymit të madh
- të jenë të vetëdijshëm për zonat e sigurisë që zbatohen për njerzit, për mjetet, pajisjet dhe makineritë që kanë në dispozicion.
- të vendosin gjithmonë sigurinë e jetës dhe kolegeve të parën ku jeni duke shuar zjarrin, të sigurohet që zjarri është shuar para se të lëvizni për në detyrën tjetër apo sigurohuni që mbikqyrësi juaj është vënë në dijeni se zjarri nuk është shuar në zonën tuaj, nëse ju është dhënë udhëzimi për të lëvizur.
- të kontrollojë veten dhe kolegët tuaj për ndonjë plagosje pas zjarrit,
- të raportojë tek mbikqyrësit për gjendjen pas shuarjes zjarrit, për njerëzit dhe mjetet.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në zona pyjore .
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete duke marrë pjesë në raste zjarresh në pyje dhe kullota.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete punë për kryerjen e veprimeve parandaluese, përgatitore dhe shuarje të zjarreve në zona të afërta pyjore/kullosore duke zbatuar të gjitha rregullat e MNZ.
- Nxënësit duhet të angazhohen në përgatitjen e tabelave parandaluese dhe materialeve informuese që do ju jepen barinjeve dhe banoreve. Të bëjë biseda dhe takime në komunitet për parandalimin dhe shurjen e zjarreve
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik të njerëzve, të mbrojtjes së mjeteve dhe pajisjeve.

-
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për parandalimin dhe shuarjen e zjarreve.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- Sipërfaqe pyjore ose grumbull pyjor normal ku të demonstrohen masat parandaluese, një grumbull pyjor që është duke u djegur ku të mund të zbatohen metodat e shuarjes së zjarrit.
 - Mjete pune të ndryshme që ju vihen në dispozicion.
 - Komplete veshje për punët me zjarret..
-

6. Moduli “Luftimi i sëmundjeve dhe dëmtuesve në fidanishtet dhe masivet pyjore”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	LUFTIMI I SËMUNDJEVE DHE DËMTUESVE NË FIDANISHTE DHE MASIVET PYJORE	M-25-1381-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të përcaktuar dhe luftuar sëmundjet dhe dëmtuesit e fidanave dhe masiveve pyjorë.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi grumbullon gjethe, fidana, degë, copa druri të infektuara dhe të dëmtuar. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të vëzhgojë fidanat, druret dhe grumbujt pyjor– të grumbullojë gjethet e sëmura– të mbledhë ekxeplare nga llojet e dëmtuar– të vlerësojë karakterin e dëmit– të grumbullojë larvat– të grumbullojë insektet– të identifikojë sëmundjet– të përcaktojë dëmtuesit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi merr masa parandaluese për të luftuar sëmundjet dhe dëmtuesit ne fidanishte Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të mbledhë farëra të pastra– të mbledhë fidana të shëndoshë– të pastrojë tokën nga barërat e këqija– të bëjë punimin e tokës– të bëjë frezimin e tokës– të bëjë diskimin e tokës– të bëjë shkatërrimin e qeskave të vemjeve– të presë pjesët e infektuara	

- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë marrjes së masave parandaluese ndaj sëmundjeve të fidanëve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi lufton sëmundjet këpurdhore e bakteriale.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të përcaktojë fungicidin
- të përcaktojë përqendrimin në bazë të fidanit
- të përcaktojë përzierjen
- të verifikojë reaksionin me letër lakmues
- të përgatisë veglat për spërkatje
- të kryejë spërkatjen e fidanave
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit. gjatë proceseve të punës për luftimin e sëmundjeve në fidanishte.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi lufton insektet që dëmtojnë fidanat dhe druret e rritur të veçuar apo në masiv.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të përgatisë ushqimet e helmuara
- të shpërndajë ushqimet e helmuara
- të përgatisë preparatet në forme lëngu
- të përcaktojë tretsirën
- të përllogarisë sasinë e preparatit që duhet kg/ha
- të përgatisë mjetet që duhen për spërkatje
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë proceseve të punës për luftimin e dëmtuesve në fidanishte dhe masive pyjore.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikant profesionalë në fidanishtet pyjore dhe masivet pyjore.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jete e mundur demonstrime konkrete për të mbrojtur fidanat në fidanishte, druret e vecuara dhe ata në masivet pyjore.
- Nxënësi duhet të angazhohet në veprimtari konkrete pune për të mbrojtur fidanat në fidanishte, në fillim në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur. Në pyje dhe masivet pyjore shfrytëzohen rastet kur behen nderhyrje nga subjekte të specializuara
- Ata duhet të diskutojnë në lidhje me proceset e punës për të mbrojtur fidanat nga sëmundjet dhe dëmtuesit.

-
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet ti vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes të shprehive praktike për realizimin e proceseve për të mbrojtur fidanat dhe druret e vecuar dhe ne masiv pyjor.
 - Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mesuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet, dhe materialet e mëposhtme:

- Mjedise te praktikës per te mbrojtur fidanat ne fidanishte dhe vleresimet e demeve ne masivet pyjore. .
 - Komplet i veglave, veshjet, paisjet dhe materialet e nevojshme per te kryer sperkatje te ndryshme.
 - Preparate dhe solucione kimike per mbrojtjen e fidanave.
 - Katalogje, manuale udhezues, etj.
-

7. Moduli “Pyllëzimet me farë dhe fidana”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	PYLLËZIMET ME FARË DHE FIDANA	M-25-1382-20
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer pyllëzimet artificiale të tokave të zhveshura me farë dhe fidana.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi punon tokën. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të bëjë punimin e tokës– të përcaktojë korridoret për shërbime dhe mbrojtje nga zjarret. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi bën mbjelljen e farave, fidanave, kalemave apo shpatullave. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të njohë për zbatim projektin e pyllëzimit për një objekt të caktuar– të përcaktojë rradhën e punës– të përzgjedhë farën, fidanat dhe veglat e punës,– të bëjë kolaudimin dhe marrjen e masave mbrojtëse të një objekti të pyllëzuar. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 3 Nxënësi bën mbjelljen e farës me rreshta. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të argumentojë skemat e mbjelljes.– të përzgjedhë veglat e punës.– të bëjë piketimin e vijave.– të hapë vijat.	

- të hedhë farën.
- të mbulojë farën.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi bën mbjelljen e farës në gropëza dhe të fidanave në gropa apo sheshe

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të analizojë skicat
- të përcaktojë rradhën e punës
- të piketojë vendin
- të përzgjedhë veglat
- të bëjë hapjen e gropave
- të kryejë vendosjen e farërave dhe fidanave
- të zbatojë rregullat e sigurisë në punë dhe mbrojtjes së objektit të pyllëzuar.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjedise për praktikant profesionalë në parcelën pranë shkollës, në pyjet artificiale.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë demonstrimet konkrete në proceset e punës në pyjet artificiale.
- Nxënësi duhet të angazhohet në veprimtari konkrete për mbjelljen e farërave në pyjet e rinj në fillim të mbikqyret dhe me pas të punojë në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës në pyjet artificiale. Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të verifikohet shkalla e arritjes së shprehive praktike për realizimin e mënyrave të mbjelljes.
- Realizimi i pranueshem i modulit do të konsiderohet arritja e kenaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të mesuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin e këtij moduli është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Parcelë për kryerjen e praktikës
 - Projekt pyllëzimi i një objekti kompleks. Harte topografike
 - Vegla të thjeshta dore, si kazma, bel, shate, krehera etj
 - Prehra të ndryshme
 - Fara dhe fidana të ndryshme
 - Uniforma e punës
 - Kataloge, manuale të ndryshme.

8. Moduli “Transporti i brendshëm pyjor dhe ndikimet në mjedis”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	TRANSPORTI I BRENDSEHEM PYJOR DHE NDIKIMET NE MJEDIS	M-25-1383-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit të kryejnë transportin e brendshëm pyjor me mënyra të ndryshme	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”:	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen procese përgatitore për transportin me traktorë në parcela. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të analizojë parcelat dhe nënparcelat.– të lexojë skemën e transportit të zgjedhur në planin e shfrytëzimit– të përcaktojë rrugët e lëvizjes së materialit në terren.– të llogarisë leverdinë ekonomike të transportit.– të përcaktojë llojin e transportit të brëndëshë.– të hartojë skemën teknologjike të transportit.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes në punë gjatë transportit me traktorë. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësit transporton me traktorë pyjor (zinxhir) Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të zgjedhë tipin e traktorit.– të përcaktojë llojin e mekanizmave për transport.– të përcaktojë skemën e shtrirjes së rrugës– të hapë trasenë në të cilën do kalojë traktori.– te përcaktojë vëllimin e ngarkesës.– të vendosë pajisjet tërheqëse në traktor.– të realizojë tërheqjen dhe transportin.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe te mbrojtjes së mjedisit gjatë transportit.	

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi vëzhgon transportin me teleferik

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjetet e punës për transport.
- të vendosë në punë teleferikun.
- të formojë ngarkesën për një rrugë.
- të lidhë dhe të sinjalizojë nisjen e ngarkesës.
- të ngrejë ngarkesën deri tek vagoneta.
- të tërheqë dhe të lëshojë vagonetetën drejt vendit të depozitimit.
- të shkarkojë dhe të depozitojë materialin drusor.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë transportit me teleferik.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në sheshe depozitimi afër pyjeve ku prodhohet materiali drusor.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të transportit me traktorë dhe me teleferik, si traktore me zinxhire me goma dhe zbritësa të thjeshtë.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për ndërtimin e rrugëve të kalimit të traktorit dhe të teleferikëve, në mënyrën e lidhjes së materialit në mjetin e transportit. në vendosjen në punë të makinerive në ndërtimin e kaminës.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe instrumenteve gjatë punës.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimin e transportit me traktorë dhe teleferikë

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- Vegla dore, lopata ,kazëm,sëpatë,motosharra,sqeparë,vare.kova uji,mjete transporti, traktorë dhe zbritësa të thjeshtë.
 - Mekanizma për mbajtjen e ngarkesës .
 - Litarë për lidhjen e ngarkesës.
 - Plane shfrytëzimi.
 - Mjete dhe instrumenta matëse.etj
-

9. Moduli “Punime përgatitore në rrugët pyjore”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 13

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PUNIME PËRGATITORE NË RRUGËT PYJORE	M-25-838-20
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer procese pune për punimet përgatitore në rrugët pyjore.	
Kohëzgjatja e modulit	48 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar modulet e kl.12 të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përcakton në terren elementët ndërtimor të rrugës. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përcaktojë në terren elementët ndërtimor të rrugës.– të rikontrollojë në terren boshtin e rrugës së projektuar.– të kontrollojë piketat që n.q.s mungojnë të zëvendësohen me reperi të palëvizshme (druri , gurë etj) .– të bëjë punime shtesë. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi pastron brezin e terrenit ku do të krijohet trupi i rrugës. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të zgjedhë veglat e punës– të bëjë pastrimin e brezit të terrenit nga bimësia vegetative.– të pastrojë trupin e rrugës që do të krijohet nga gurët dhe mbeturinat natyrore dhe artificiale.– të bëjë shkuljen e cungjeve.– të përgatitë veglat e punës.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë pastrimit të terrenit <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	

RM 3 Nxënësi kryen profilizimin e trupit të rrugës dhe veprave të artit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të bëjë punime për tharjen e zonave dhe sipërfaqeve me lagështi të madhe.
- të vendosë reperet në gjatësinë e platformës dhe pjerrësinë e skarpateve.
- të bëjë me mjete të thjeshta shkriftimin e terreneve të forta dhe shumë të forta.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikant profesional.
- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete .
- Nxënësit duhet të angazhohen me veprimtari konkrete pune. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me procedurat e punës.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes se shprehive praktike për realizimin e punimeve.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikua për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset e punës materialet e ndryshme dhe veglat si me mëposhtme:
- Motosegë
 - Gërshërë
 - Kazma
 - Lopata
 - Sopatë
 - Karrocë dore
 - Piketa.
 - Manualet , udhëzuesat , materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve që trajtuam në modul.
-

10. Moduli “Llogaritje ekonomike për aktivitete pyjore”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 13

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	LLOGARITJE EKONOMIKE PËR AKTIVITETE PYJORE	M-25-837-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të kryer llogaritje ekonomike për aktivitetet pyjore	
Kohëzgjatja e modulit	30 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar modulet e kl.12 të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen llogaritje të thjeshta ekonomike për prodhimin e asortimenteve të drurit. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të kryejë llogaritjet ekonomike për prodhimin e asortimenteve të drurit;– të përcaktojë koston në punimet për prodhimin e asortimenteve të drurit;– të përcaktojë koston e punës(pagat, sigurimet shoqërore, etj)– të përcaktojë kosto të tjera(transport, energji, amortizim pajisjesh, etj);– të llogaritë detyrimet fiskale në prodhimin e asortimenteve të drurit;– të llogaritë të ardhurat, fitimin gjatë prodhimit të asortimenteve të drurit– të hartojë preventivin (për materiale) përfundimtare për prodhimin e asortimenteve të drurit– të përgaritë faturën për koston e produkteve– të komunikojë me profesionalizëm dhe me etikë profesionale– të kryejë veprimtari të marketingut që lidhen me studimin e tregut të shitjes, përcaktimin e çmimit, mënyrën e shpërndarjes së produktit, reklamën. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	RM 2 Nxënësit kryen llogaritje të thjeshta ekonomike për prodhimin e këpurdhave.	

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të kryejë llogaritje ekonomike për prodhimin e këpurdhës
- të përcaktojë koston në punimet për prodhimin e këpurdhës
- të përcaktojë koston e punës (pagat, sigurimet shoqërore, etj)
- të përcaktojë kosto të tjera (transport, energji, amortizim pajisjesh, etj)
- të llogaritë detyrimet fiskale në prodhimin e këpurdhës
- të llogaritë të ardhurat, fitimin për prodhimin e këpurdhës
- të hartojë preventivin (për materiale) përfundimtare për prodhimin e këpurdhës
- të përgaritë faturën për koston e prodhimit të këpurdhës
- të komunikojë me profesionalizëm dhe me etikë profesionale
- të kryejë veprimtari të marketingut që lidhen me studimin e tregut të shitjes, përcaktimin e çmimit, mënyrën e shpërndarjes së produktit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi kryen llogaritje të thjeshta ekonomike për prodhimin e bimëve eterovajore.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të kryejë llogaritjet ekonomike për prodhimin e bimëve eterovajore
- të përcaktojë koston për prodhimin e bimëve eterovajore
- të përcaktojë koston e punës (pagat, sigurimet shoqërore, etj)
- të përcaktojë kosto të tjera (transport, energji, amortizim pajisjesh, etj)
- të llogaritë detyrimet fiskale për prodhimin e bimëve eterovajore
- të llogaritë të ardhurat, fitimin për prodhimin e bimëve eterovajore
- të hartojë preventivin (për materiale) përfundimtare për prodhimin e bimëve eterovajore
- të përgaritë faturën për koston e produkteve eterovajore
- të komunikojë me profesionalizëm dhe me etikë profesionale
- të kryejë veprimtari të marketingut që lidhen me studimin e tregut të shitjes, përcaktimin e çmimit, mënyrën e shpërndarjes së produktit, reklamën.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në klasë, pranë drejtorive të shërbimit pyjor në rreth, si dhe në biznese private në fushën e pyjeve .
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të llogaritjeve ekonomike.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve praktike për llogaritje të thjeshta ekonomike të hartimit të një plan biznesi për prodhimin e asortimenteve të drurit, për prodhimin e këpurdhave, për prodhimin e bimëve eterovajore.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të plotësimit dokumentacionit të nevojshëm, ruajtjen e dokumentacionit të nevojshëm, analizën e këtyre dokumentacioneve dhe nxjerrjen e konkluzioneve të rëndësishëm financiar.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të ndryshme për realizimn e llogaritjeve të thjeshta ekonomike përcaktimin e cmimit , të kostos dhe fitimit të çdo produkti të përmendur më sipër.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Modele projektsh te aplikuar ne fushën e pyjeve.
 - Pajisje kancelarie.
 - Interneti
 - Makina llogaritëse dore.
 - Manualet e preventivimit dhe për zbërthimin e kostos.
 - Përmbledhje e legjislacionit në fushën e pyjeve që lidhet me prodhimet pyjore(kodi i punës, legjislacioni fiskal).
 - Modele të dokumetacionit financiar dhe fiskal.
-

11. Moduli “Ruajtja dhe ekonomizimi i materialit drusor”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 13

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	RUAJTJA DHE EKONOMIZIMI I MATERIALIT DRUSOR	M-25-837-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit në ekonomizimin e ruajtjen e materialit drusor gjatë transportit dhe depozitimit.	
Kohëzgjatja e modulit	48 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar modulet e kl.12 të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi merr në dorëzim asortimentet drusore në sheshe depozitimi. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përgatisë sheshet e depozitimit dhe skelat për të grumbulluar materialin.– të përcaktojë sipërfaqet e shesheve të depozitimit.– të llogarisë vëllimin e lëndës së punimit në m³.– të matë gjatësinë dhe diametrin në mesin e trupit.– të shënojë në kokat e trupave dhe të lëndës së ndërtimit diametrin dhe gjatësinë e tyre.– të shënojë drutë e zjarrit me bojë ose gëlqere.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë punës për depozitimin e materialit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi mbron drurët e prerë nga dëmtuesit gjatë qëndrimit në depozitë. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë metodat efikase për mbrojtjen e drurit.– të zbatojë metodat e përzgjedhura me shume korrektësi në varësi të asortimentit.– të përdorë metodën e njomë të ruajtjes së materialit.– të përdorë metodën e thatë për lëndë ndërtimi, shtylla miniere, shtylla telefoni etj.– të përdorë metodën e ruajtjes me spërkatje të trupave.	

- të lyejë trupat e porsa prerë me pasta të ndryshme për mbrojtjen e tyre nga dëmtuesit
- të stivosë materialin sipas kushteve teknike të përcaktuara.
- të pastrojë, të mirëmbajë dhe të sistemojë mjetet e punës që ka përdorur.
- të zbatojë me korrektësi rregullat e sigurimin teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mbrojtjes së materialit të depozituar.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi shfrytëzon drurin në mënyrë racionale

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të regjistrojë humbjet gjatë prodhimit të asortimenteve.
- të regjistrojë humbjet e transportit të brendshëm.
- të regjistrojë humbjet gjatë manipulimit.
- të përdorë vëllimin e humbjeve në trung.
- të përdorë humbjet në drurin e hollë dhe të vogël.
- të kontrollojë humbjet nga lëvorja.
- të përcaktojë humbjet e lëndës së punimit.
- të përcaktojë humbjet për drutë e zjarrit.
- të përzgjedhë mjetet e domosdoshme për një shfrytëzim sa më racional .
- të zbatojë rregullat e sigurimin teknik dhe të ruajtjes së mjedisit në shfrytëzimit pyjor.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi merr masa për ekonomizimin e drurit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përdorë masat silvikulturore .
- të përdorë me efikasitet masat e shfrytëzimit të pyllit
- të sigurojë fondin teknik të shfrytëzimit.
- të vlerësojë grumbullin pyjor të dëmtuar.
- të ulë konsumin e materialit drusor pa kriter.
- të zbatojë rregullat e sigurimin teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë ekonomizimit të drurit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në parcelat dhe nën parcelat pyjore.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të depozitimit në sheshe dhe skela depozitimi të materialit të shfrytëzuar në të gjithë asortimentet.
- Instruktori duhet të realizojë praktikisht ruajtjen dhe mbrojtjen e

drurit nga dëmtimet me metodën e njomë, të thatë etj.

- Instruktori duhet të realizojë praktikisht format dhe menyrat e ekonomizimit të drurit dhe përcaktimin e llojeve të ndryshme të humjeve.
- Nxënësit duhet të angazhohen në llogaritje konkrete të humjeve në asortimenteve të ndryshme.
- Nxënësit duhet të angazhohen në matjen e diametrave dhe të lartësive të drurit për përcaktimin e vëllimit të materialit drusor.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për ekonomizimin e drurit dhe uljen e konsumit të materialit drusor.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- Mjedis pune shfrytëzimi.
 - Mjetet, instrumentet matëse diametri dhe lartësie të drurit..
 - Komplet i veshjes së punëtorit.
 - Skela të gatshme për transportimin e drurit..
 - Sheshe depozitimi në parcela ose nën/parcelsa.
 - Dokumentacion teknik për fondin pyjor.
 - Rezervuar uji për mbrojtjen e drurit,
 - Spërkatës për spërkatjen e drurit.
 - Pasta për lyerjen e druëve në kokat e tyre.
 - Pankarta për punimet e ndryshme gjatë depozitimit dhe menyrave të depozitimit.
 - Skica të gatshme për mbrojtjen e drurit.
 - Pajisje kancelarie.
 - Makina llogaritëse dore.
 - Manualet e preventivimit dhe për zbërthimin e kostos.
-

12. Moduli: “Përmirësimi e mbrojtja e bimëve mjekësore natyrore”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 13

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	PËRMIRËSIMI E MBROJTJA E BIMËVE MJEKËSORE NATYRORE	M-25-1385-20
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer shërbime në bimët mjekësore tanifere natyrore	
Kohëzgjatja e modulit	33 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar modulet e kl.12 të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi bën punime në terren që favorizojnë zhvillimin e bimëve mjekësore natyrore. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të mbledhë gurët dhe bimët e padobishme që pengojnë zhvillimin e bimëve mjekësore– të ruajë ekzemplaret natyrore të bimëve– të përzgjedhë dhe të kujdeset për bimët farore– të përgatisë terrenin për grumbullim të bimëve (herbe, lule, fara dhe fruta)– të organizojë mbrojtjen dhe vjeljen e produkteve sipas teknikave të përcaktuara. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p>RM 2 Nxënësi bën punime përmirësuese dhe ripërtëritëse në sipërfaqet me bimë. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të bëjë punimet e nevojshme– të realizojë krasitjet prodhuese për masë dhe prodhim fare– të kryejë pleherime të mundshme organike dhe kimike– të bëjë punimet për dendesim të bimeve në sipërfaqet e mundshme.– të kryejë rrethime me mjete rrethimore për të ndaluar kullotjen dhe hyrjet e pakontrolluara në objekt. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	

RM 3 Nxënësi kryen vjeljen e bimeve (herbe, lule e gjethe; fruta dhe fare; degeza e levore, etj).

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të bëjë grumbullimin dhe përpunimin e bimëve sipas kërkesave biologjike dhe teknike në kohe optimale.
- të bëjë sipas llojit vjeljen pa dëmtuar bimën, por duke siguruar ripërtritje të saj dhe prodhim të vijshëm
- të bëjë punimet e nevojshme për tharje dhe manipulim të bimeve në sheshet dhe pikat e përpunimit.
- të përdorë mjetet e nevojshme për fikje të zjarrit ne terren dhe në pikat e grumbullimit.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik në punë dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikë profesionale në parcelat me bime mjekësore që zhvillohen në gjendje natyrore..
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë demonstrime konkrete të proceseve të punës për përmirësim dhe vjelje të bimeve mjekësore. Nxënësi duhet të angazhohet në veprimtari konkrete për shtim, grumbullim dhe përpunim të bimeve mjekësore e tanifere., fillimisht në mënyrë të mbikëqyrur nga instruktori apo punonjësi me përvojë dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten që të diskutojnë në lidhje me proceset e ndryshme të punës. Gjatë vlerësimit të nxënësve bëhet verifikimi i shkallës së arritjes të shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës në përmirësim, vjelje dhe përpunim të bimeve mjekësore
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mesuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet, dhe materialet e mëposhtme:
- Parcele me bime mjekësore natyrore për kryerjen e praktikës
 - Vegla të thjeshta dore, si kazma, bel, shate, gershere dore, kosore, etj
 - Thase për transport
 - Pleh organik, dherishte
 - Preparate për disinfektim
 - Uniformat e punës
 - Manuale teknike të bimeve mjekësore, Katalogje, Liber standartesh, etj.
-

13. Moduli “Inventarizimi dhe mbrojtja e faunës”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 13

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	INVENTARIZIMI DHE MBROJTJA E FAUNES	M-25-1386-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit në njohjen e karakteristikave të faunës objekt gjuetie dhe mbarështimi i qëndrueshëm i tyre.	
Kohëzgjatja e modulit	33 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar modulet e kl.12 të profilit mësimor “Mbrojtje e mjedisit pyjor”	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen vrojtime në sipërfaqet pyjore. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të vëzhgojë terrenin .– të zgjedhë hartën orientuese– të përcaktojë rradhën e punës në terren– të ndajë grupet e punës sipas detyrave .– të përcaktojë vëndodhjen e kafshëve dhe shpendëve kryesore objekt gjueti dhe me status te vecante.– të përgatisë mjetet e punës .– të zbatojë rregullat e sigurimin teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë vrojtimeve në sipërfaqet pyjore. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi inventarizon shpendët dhe kafshët në zonat pyjore. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përcaktojë zonën e inventarizimit.– të zgjedhë hartën orientuese të zonës pyjore.– të zgjedhë sipërfaqet provë.– të specifikojë llojet nëpërmjet personave (teknikë dhe gjuetarë)– të verifikojë dokumentacionin për llojet.– të përpilojë tabelat e inventarizimit për sipërfaqe provë.– të llogarisë për gjithë zonën të gjithë sasinë e gjahut.– të përgatisë hartën me simbole për kafshë shpendë të zonës	

- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe ato të mbrojtjes së mjedisit gjatë inventarizimit të shpendëve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi përcakton kafshët dhe shpendët që rrezikohen apo janë në zhdukje.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të pëcaktojë zonën e shtimit të kafshëve dhe të shpendëve. –Zona e Ripopullimit
- të zgjedhë mënyrat më të mira për ruajtjen dhe zhvillimin e kafshëve dhe shpendëve.
- të vendosë tabelat lajmëruese për zonën se ku do ndalohet gjuetia duke lajmëruar popullsinë vendore dhe autoritetet përgjegjëse..
- të informojë dhe të bashkëpunojë me komunitetet vendore për mbrojtjen dhe zhvillimin e faunes
- të zbatojnë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë gjuajtjes me çifte.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në zona pyjore ose në zonat e mbrojtura të nileve të ndryshme mbrojtje.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të inventarizimit dhe mbrojtjes faunes, hartimin e tabelave dhe të hartës së faunes me simbolet përkatëse..
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore ndarjen e zonave të inventarizimit ,zgedhen e sipërfaqeve provësipifikimin e lloeve ,verifikimin e grumbullimin e të dhënave në drejtorite e shërbimit pyor por edhe nga popullsia e zonës dhe nga gjuetarët,
- Nxënësit duhet të angazhohen në përgatitjen e tabelave të inventarizimit dhe përcaktimin e llojeve dominuese të zonës dhe të ndërtojë hartën me përfaqësuesit kryesore të kafshëve dhe shpendeve të zonës.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe paisjeve..
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi të verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimn e inventarizimit të gjuhut , të formave dhe mënyrave të ruajtjes dhe zhvillimit për llojet kryesore të kafsheve dhe shpendeve të zones

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- Sipërfaqe pyjore ose grumbull pyjor.
- Mjete pune te ndryshme, dylbi, GPS,
- Komplete veshje e punes se pylltarit
- Pankarta per njoftime te ndryshme .
- Kanceleri per mbajtjen e shenimeve
- Tabela te gateshme per te hedhur te dhenat e grumbulluara .
- Dokumente te D.SH. Pyjor mbi te dhenat e zones. .
- Harte dhe busull orjentuese në terren.
- Manuale per njohjen dhe mbareshtimin e kafsheve dhe shpendeve te egra qe rriten ne pyje dhe kullota.

X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar

1. Moduli “Trajtimi i pyllit për qëllime të posaçme”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT		
Titulli dhe kodi	TRAJTIMI I PYLLIT PËR QËLLIME TE POSAÇME	M-25-659-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të trajtuar pyllin për qëllime mbrojtje.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi trajton pyllin për mbrojtjen e tokës nga gërryerja. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përcaktojë formën e qeverisjes të pyllit me funksion mbrojtjen e tokës nga gërryerja.– të zbatojë trajtimin kopshtorë në trungjishte.– të zbatojë variantin me breza të këmbyer në cungjishte.– të përcaktojë gjatësinë dhe gjerësinë e brezit.– të përcaktojë drejtimin e brezit.– të vlerësojë materialin drusorë të prerë.– të pastrojë pyllin nga mbeturinat.– të rregullojë përzierjen e llojeve me mbjellje të llojeve fletorë.– të zbatojnë rregullat e sigurimit teknik në punë dhe mbrojtjes së mjedisit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi trajton zonat e gjelbërta. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të heqë drurët e padëshiruar në zonat e gjelbërta.– të krasitë degët e kurorave.– të mbjellë lloje dekorative në këto zona.– të mbjellë shkurre dekorative.	

- të krasitë kurorat e shkurreve në forma të ndryshme.
- të mbjellë lule që formojnë mozaik ngjyrash.
- të mirëmbajnë territoret që shërbejnë për dëfrime
- të zbatojnë rregullat e sigurimit teknik në punë dhe mbrojtjen e mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

RM 3 Nxënësit trajtojnë pyjet parqe (pyje ekzistues natyrorë).

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të zbatojë prerjet kopshtore për të mbajtur të përhershëm vegjetacionin në pyje.
- të zbatojë prerjet sanitare në pyjet parqe.
- të pastrojë pyllin nga ferrat dhe mbeturinat.
- të mbjellë lloje të ndryshëm pyjorë për të rregulluar përbërjen e pyllit.
- të mirëmbajë livadhet me pastrime.
- të mbjellë barë në sipërfaqe boshe(livadhe).
- të mbjellë shkurre si mjet strehimidhe ushqimi për faunën e pyllit.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë trajtimit të pyjeve në parqe.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikat profesionale në pyjet me funksione të posaçme.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete për të kryer trajtimet në pyje.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të kryer procese pune në pyjet për qëllime të posaçme fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve të punës dhe instrumenteve matëse.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës në trajtimin e pyjeve për qëllime të posaçme dhe përdorimin e përdorimin e mjeteve të punës përkatëse.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat dhe materialet e mëposhtme:
- Ekonomi pyjore per te kryer trajtimin e pyjeve.
 - Komplete veglash dhe veshjesh për të punuar në mjediset pyjore.
 - Katalogë, manuale, plane mbarështimi, udhezues per mbareshtimin e pyjeve urban.

2. Moduli “Shërbime për përmirësimin dhe mbrojtjen e kullotave”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	SHËRBIME PER PERMIRESIMIN DHE MBROJTJEN E KULLOTAVE	M-25-1387-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të kryer shërbime dhe punime për mbrojtje dhe përmirësime të kullotave.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për praninë	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi bën përmirësimin sipërfaqësor të kullotave. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të pastrojë gurët në sipërfaqe– të pastrojë gurët gjysëm të futur në tokë– të transportojë gurët– të vendosë gurët në pragje të vegjël për të ndaluar gërryerjen.– të krijojë brezare me mure të thata– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përmirësimit sipërfaqësor të kullotave. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi pastron kullotat nga shkurret e bimët e tjera të dëmshme. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të identifikojë shkurret e dëmshme dhe bimët helmuese– të pastrojë me shkulje– të kryjë punime pastrimi me plug– të pastrojë me djegie– të pastrojë me mjete kimike– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë pastrimit të kullotave. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	

RM 3 Nxënësi mirëmban dhe mbron kullotat

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të plehrojë kullotat me plehra azotikë
- të plehrojë kullotat me plehra fosforikë
- të plehrojë kullotat me plehra organikë
- të kryejë kullimin e ujit të tepërt
- të rulojë barin
- të sigurojë numrin e bimëve
- te parandaloje gerryerjet dhe zjarret.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë punës në kullotë

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nh

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikantët profesionale në kullota e livadhe.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jete e mundur demonstrime konkrete për shërbimet e punime në kullota.
- Nxënësi duhet të angazhohet në veprimtari konkrete pune për të punuar shërbyer në kullota e livadhe, në fillim në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të diskutojnë në lidhje me proceset e punës për të marrë prodhime të mira në kullota e livadhe.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi në verifikimin e shkallës së arritjes të shprehur praktikë për realizimin e proceseve në shërbime dhe punime në kullota.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mesuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet, dhe materialet e mëposhtme:
- Mjedise të praktikës për të kryer procese pune në kullota e livadhe.
 - Komplet i veglave, veshjet, pajisjet dhe materialet e nevojshme për të kryer shërbime të ndryshme.
 - Plehra kimike, organike, kosa, draper, makina korrese, vende për manipulimin e barit.
 - Katalogje, manuale udhëzues etj.
-

3. Moduli “Punime në inventarizimin e pyjeve”

Drejtimi: Pyje
Profili: Mbrojtje e mjedisit pyjor
Niveli: IV i KSHK
Klasa: 12

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	PUNIME NË INVENTARIZIMIN E PYJEVE	M-25-1388-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të kryer punimet në inventarizimin e pyjeve.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin II të KSHK, të drejtimit mësimor “Pyje”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi ndan ekonominë pyjore në parcela dhe nën/parcela. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të grumbullojë bazën materiale që nevojitet për inventarizimin e pyjeve.– të kufizojë në hartë ekonominë pyjore.– të ndajë në hartë ekonominë pyjore në parcela dhe nën/parcela.– të ndajë në terren ekonominë pyjore në parcela dhe nën/parcela.– të verifikojë përputhjen e ndarjes në hartë me ndarjen në terren.– të vendosë shenjat kufitare në terren– të numërojë dhe të shënojë parcelat dhe nën /parcelat në hartë.– të numërojë dhe të shënojnë parcelat dhe nën/parcelat në terren.– të respektojë rregullat për ndarjen e ekonomisë pyjore në parcela dhe nën/parcela.– të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë ndarjes së ekonomisë pyjore në parcela.. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli	
	<p>RM 2 Nxënësi përshkruan stacionin pyjor. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të plotësojë të dhënat identifikuese të ekonomisë.	

- të përshkruajë gjendjen aktuale të ekonomisë pyjore.
- të përcaktojë kategorinë e përdorimit të territorit.
- të përcaktojë funksionin e pyllit duke u bazuar në kriteret përkatëse.
- të përshkruajë konfiguracionin e terrenit.
- të përcaktojë kundrejtimitin e ekonomisë.
- të përcaktoje lartësinë mbi nivelin e detit..
- të përcaktojë tipin e tokës.
- të përcaktojë teksturën e tokës.
- të përcaktojë Ph-shin e tokës.
- të përcaktojë tipin e erozionit.
- të plotësojnë skedat e përshkrimit parcelarë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përshkrimit të stacionit pyjor

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

RM 3 Nxënësit përshkruajnë grumbullin pyjorë.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë formën e qeverisjes së grumbullit pyjorë mbi bazën e mënyrës së ripërtëritjes.
- të vlerësojë fazën e zhvillimit të grumbullit pyjorë mbi bazën e karakteristikave dendrometrike.
- të përcaktojë përbërjen e grumbullit pyjor.
- të përcaktojë gjendjen e vegjetacionit të grumbullit pyjorë.
- të përshkruajë filizërinë ekzistuese në pyll.
- të përshkruajë gjendjen e dëndësisë, lartësisë dhe moshën e filizërisë.
- të përcaktojë llojet e shkurreve në pyje.
- të përcaktojë mënyrën e shpërndarjes së shkurreve.
- të përcaktojë kurordendësinë e grumbullit pyjorë.
- të përcaktojë origjinën e grumbullit pyjorë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përshkrimit të grumbullit pyjor.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikën profesionale në zonë pyjore
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete për të kryer inventarizime në pyjet fletorë dhe halorë
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të kryer procese pune në trajtimet e pyjeve fletorë dhe halorë fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe

-
- mirëmbajtjes së mjeteve të punës dhe instrumenteve matëse.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës në trajtimin e pyjeve, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimin e këtyre proceseve, si dhe të llogaritjeve të intensiteteve të prerjeve.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat dhe materialet e mëposhtme:
- Ekonomi pyjore për të kryer trajtime në pyje.
 - Komplete veglash dhe veshjesh për të punuar në mjediset pyjore.
 - Katalogë dhe manuale.
-